

LIETUVOS NOTARŲ RŪMAI

Teisingumo ministerijai
El. p.: rastine@tm.lt

2018-06-07 Nr. S- 334
[2018-05-29 Nr. (1.27)25-364

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NOTARIATO ĮSTATYMO NR. I-2882 19 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos notarų rūmai, susipažinę su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos notariato įstatymo Nr. I-2882 19 straipsnio pakeitimo projektu (toliau – Projektas), pateikia savo pastabas ir pasiūlymus.

Kartu su Projektu nėra tikslinga svarstyti Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Nors notariatai ir antstoliai yra valstybės įgalioti asmenys, šių teisinių profesijų atstovai yra skirtingose teisinėse padėtyse. Skiriasi jų atliekamos funkcijos ir joms taikomas skirtingas, taip pat ir atlyginimų dydžių nustatymo, teisinis reguliavimas. Pavyzdžiui, antstoliai be jiems privalomų pagal įstatymus vykdyti funkcijų gali teikti ir nustatytas paslaugas, kai tuo tarpu notariatai jokių paslaugų, išskyrus taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos), teikti negali. Notariatų atlyginimų dydžiai nustatomi, numatant įkainio viršutinę ribą („lubas“), kai antstoliams maksimalus atlygio dydis nėra numatytas. Be to, antstolis dėl paslaugų kainos ir apmokėjimo tvarkos gali susitarti su klientu ir kt.

Projektas parengtas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2018 m. balandžio 26 d. nutarime „Dėl Lietuvos notarų rūmų ir notarų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams“ Nr. 2S-2(2018) (toliau – Nutarimas) pateiktą siūlymą Lietuvos Respublikos Vyriausybei inicijuoti Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 19 straipsnio pakeitimą, atsisakant privalomo notarų atlyginimo dydžių (įkainių) suderinimo su Lietuvos notarų rūmais. Informuojame Jus, kad Lietuvos notarų rūmai ir Lietuvos notarų rūmų prezidiumo nariai 2018 m. gegužės 17 d. apskundė Nutarimą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Atsižvelgiant į tai, kad Projekto parengimo motyvai iš esmės grindžiami Nutarimu, kurio teisėtumas bus nagrinėjamas teisme, siekiant užtikrinti teisėkūros stabilumą, tikslingumą ir sistemiškumą, siūlytume spręsti dėl Projekto po teisminių procesų dėl Nutarimo pabaigos.

Projektu siekiamas tikslas – įtvirtinti prerogatyvą nustatyti notarų atlyginimų dydžius (įkainius) už notarinių funkcijų atlikimą išimtinai valstybei, t.y. Teisingumo ministerijai, yra įgyvendintas ir dabar. Galiojančioje Notariato įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje *expressis verbis* nustatyta, kad notaro atlyginimo dydžiai nustatomi būtent teisingumo ministro priimamu teisės aktu. Priešingai, nei teigiama Projekto Aiškinamajame rašte, notariatai (Lietuvos notarų rūmai) notarų atlyginimo dydžių nenustato ir jų netvirtina. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kuomet buvo sprendžiama dėl Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 19, 23 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 19¹ straipsniu įstatymo projekto (XIP-2148) priėmimo, yra nurodęs, kad Notariato įstatymo 19 straipsnio reguliavimu „nesiūloma keisti tvarkos, kad notarų įkainius nustato Teisingumo ministerija“ ir

kad „derinimo“ sąvoka nereiškia valstybės atsisakymo reguliuoti atlyginimo už notarinius veiksmus dydžius bei teisės privatiems asmenims (notarams) patiems nusistatyti (suderinti) notarams priimtinus atlyginimo dydžius¹, kaip klaidingai teigiama Projekto Aiškinamajame rašte. Remiantis lingvistiniu, teisiniu ir loginiu teisės normų aiškinimo būdais, Notariato įstatymo 19 straipsnyje nurodytas veiksmas žodis „suderinti“ yra gana abstraktus veiksmo įvardijimas, formaliai nenurodantis nei veikimo būdų, nei priemonių, nei privalomumo. Jis reiškia tik privalomą susipažinimą su derinamo objekto nuomone ar savybėmis, privalomą jų „paisymą“ ar „darnos pasiekimą“ ir būtiną papildomą argumentavimą, jei nėra galimybių „suderinti“. 2012 m. balandžio 28 d. įsigaliojęs Lietuvos Respublikos notariato įstatymo 3, 19, 22, 23 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 19-1 straipsniu įstatymas Nr. XI-1979² aiškiai ir objektyviai apibrėžė ir įstatyme įtvirtino notarų atlyginimo dydžių (įkainių) nustatymo kriterijus ir procedūrą.

Lietuvos notarų rūmų dalyvavimas Teisingumo ministerijai nustatant notarų atlyginimų dydžius, *buvo ir yra* tikslingas bei atitinkantis pamatinius notariato sistemos principus. Visų pirma, Lietuvos notarų rūmai, kaip notarų stebėsenos, kontrolės ir reguliavimo institucija, turi išsamią informaciją apie notarų ekonominę padėtį, atliekamų notarinių veiksmų statistiką, notarinių veiksmų atlikimo sąnaudas, notaro profesinės veiklos ir civilinės atsakomybės riziką ir kitą aktualią informaciją, turinčią lemiamos reikšmės notarų paslaugų kainodarai ir notarų veiklos organizavimui. Be to, esant reikalui, gali daug lanksčiau gauti būtiną informaciją, kurios reikia veiksmingam reguliavimui atlikti, ir daug greičiau reaguoti bei įvertinti besikeičiančias sąlygas, galinčias turėti įtakos notarų teikiamoms paslaugoms ir jų kainodarai.

Lietuvos notarų rūmų veikla, derinant Teisingumo ministerijos pateiktus projektus dėl atlyginimo dydžių nustatymo ar teikiant pasiūlymus dėl tokių teisės aktų priėmimo taip pat atitinka Notariato įstatymo 9 straipsnio 4 punkte įtvirtintą vieną iš svarbiausių Lietuvos notarų rūmų uždavinių – rengti norminių aktų projektus notariato klausimais ir teikti juos Teisingumo ministerijai. Taip pat ir Lietuvos notarų rūmų statuto 8 straipsnį, numatantį, kad Lietuvos notarų rūmai, įgyvendindami savo uždavinius, teikia pasiūlymus dėl notarų veiklos Teisingumo ministerijai, kitoms institucijoms ir rengia norminių teisės aktų, susijusių su notarų veikla, projektus, teikia pastabas ir pasiūlymus dėl projektų.

Lietuvos notarų rūmų pateikiama nuomonė ir atitinkami siūlymai Teisingumo ministerijai dėl atlyginimo dydžių pagal savo prigimtį ir teisinės pasekmės yra tik *parengiamasis aktas* ir neturi tiesioginių teisinių pasekmių. Dar daugiau – Lietuvos notarų rūmų siūlymai Teisingumo ministerijai dėl tam tikrų atlyginimo dydžių teisingumo ministro neįpareigoja. Teisingumo ministras gali su pateiktais siūlymais nesutikti – tai įrodo ir Notariato įstatymo 19 straipsnio taikymo praktika. Nuo 2012 metų nebuvo nei vieno atvejo, kad Lietuvos notarų rūmai nederintų Teisingumo ministerijos pasiūlymo dėl atlyginimo dydžių nustatymo. Tuo tarpu Teisingumo ministerija, dažnai net nepateikdama argumentuotos nuomonės, ne vieną kartą neatsižvelgė į Lietuvos notarų rūmų teiktus siūlymus dėl atlyginimo dydžių nustatymo. Pateikti savo pasiūlymus bei nesutikti su Teisingumo ministerijos ir Lietuvos notarų rūmų pasiūlymais gali ir finansų ministras, su kuriuo taip pat turi būti suderinti notarų imamo atlyginimo dydžiai. Taigi, galutinį sprendimą dėl notarų atlyginimo dydžių priima teisingumo ministras.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, Notariato įstatymo 19 straipsnyje įtvirtintas teisinis reguliavimas reiškia, kad įkainių už notarų atliekamus veiksmus dydžio nustatymo prerogatyva bet kokių atvejų priklauso teisingumo ministrui, o jam teikiami Lietuvos notarų rūmų pasiūlymai nėra privalomi ar saistantys. Todėl Teisingumo ministerija, kitaip, nei teigiama Projekto Aiškinamajame rašte, ir esant galiojančiam teisiniui reguliavimui galėjo neatsižvelgti į notarų savivaldos institucijos teikiamus siūlymus ar atsižvelgti ne tik į šiuos pasiūlymus, bet taip pat ir

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/TAIS.420237?jfwid=-15zxvrrwv>

² <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.423033?jfwid=-15zxvrrwv>

intis priemonių kompleksiškai įvertinti galimas pasekmes vartotojams bei užtikrinti jų interesų apsaugą ir notarų paslaugų prieinamumą.

Prezidentas

Marius Stračkaitis

LIETUVOS
ANTSTOLIŲ
RŪMAI

15

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
El. p.: rastine@tm.lt (originalas nebus siunčiamas)

2018 06 07 Nr. S-~~2777~~-29922

DĖL ANTSTOLIŲ ĮSTATYMO PROJEKTO PAKEITIMO

Lietuvos antstolių rūmų prezidiumas posėdyje susipažinę su Teisingumo ministerijos parengtu ir pateiktu derinti Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo Nr. IX-876 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Projektas) teikia pastabas ir pasiūlymus.

Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projektas inicijuotas pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos pateiktą siūlymą. Pirmiausiai paminėtina, kad mūsų žiniomis dėl Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2018 m. balandžio 28d. nutarimo “Dėl Lietuvos notarų rūmų ir notarų veiksmų atitikties Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 5 straipsnio ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio reikalavimams” Nr. 2S-2(2018) yra kilęs teisminis ginčas, todėl minėto nutarimo nuostatų apimtis po šio ginčo baigties gali keistis. Atsižvelgus į tai, svarstyтина, ar teikiamas derinti Projektas yra savalaikis.

Įprastai teisės akto nuostatų pakeitimai rengiami, kai jų galiojimas kelia nesklandumų ar problemų praktiniame taikyme. Pastebime, kad per Antstolių įstatymo 21 straipsnio 6 dalies galiojimo laikotarpį nėra kilę rimtų nesutarimų derinant įkainius reguliuojančio teisės akto pakeitimo, todėl neaišku, koks yra Projekto rengėjų tikslas atsisakant pareigos derinti antstolių įkainių dydžio, apskaičiavimo ir apmokėjimo tvarkos pakeitimo klausimus su antstolių savivalda.

Teisinės valstybėje neabejotinai turi veikti demokratijos principai, atviros, darnios, teisingos pilietinės visuomenės siekis, asmens teisių ir laisvių, teisėtų interesų ir teisėtų lūkesčių apsauga. Antstolis, būdamas ypatingas dėl savo dualinio statuso teisinės sistemos subjektas, turėdamas valstybės įgaliojimus užsiimti teismų sprendimų vykdymo veikla, tikisi gauti teisingą apmokėjimą už darbą, stabilų veiklos reguliavimą ir teisę dalyvauti veiklos reguliavime. Pažymėtina, kad galiojančio įstatymo nuostatos nustato demokratinėje visuomenėje priimtinus kooperacijos principus, kai tariamasi ir konsultuojamasi su laisvąją profesiją atstovaujančia institucija. Tai tarsi stabdžių ir atsvarų mechanizmas, garantuojantis teisinių santykių pusiausvyrą. Todėl siūlymas šias nuostatas Antstolių įstatyme panaikinti, yra nepaagrįstas ir nepriimtinas antstoliams, vertintinas kaip neriboto valdymo siekimas.

Pažymėtina, kad Antstolių įstatymo nuostatos numato pareigą derinti tarp institucijų, tačiau nedalيزuoja, kaip ir kokiomis procedūromis antstolių įkainiai yra nustatomi. Įvertinus tai, prašytume apsvarstyti galimybę Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 21 straipsnio 6 dalies nuostatų turinį išplėtoti, detalizuojant ir numatant aiškius kriterijus bei tvarką, kaip rengiami, apskaičiuojami ir nustatomi antstolių veiklos įkainių dydžiai.

L.e. p. Lietuvos antstolių rūmų prezidiumo pirmininkas

Vitalis Milevičius

d.satkauskienė@antstoliurumai.lt

A s o c i a c i j a

LIETUVOS ANTSTOLIŲ RŪMAI

Konstitucijos pr. 15/5, LT-09319 Vilnius

Tel. 2750067, faks. 2750068

1/K 126198978